

شناخت اندیشه‌های اجتماعی

شهید آیت‌الله دکتر سید محمد حسینی بهشتی

مصاحبه‌ها (۱)

به کوشش
صدیقه قاسمی

نشر بقیه

۱۳۸۴

قاسمی، صدیقہ، ۱۳۵۴، مصاحبہ کنندہ

شناخت اندیشہ‌های اجتماعی شهید آیت‌الله دکتر محمد حسینی بهشتی / به

کوشش صدیقہ قاسمی، -- تهران: بقیعہ، ۱۳۸۴.

ج ۲، -- (مصاحبہ‌ها: ۱)

ISBN: 964-6887-49-x (ج ۱) ۱۹۵۰۰ ریال

فہرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱- بهشتی، محمد، ۱۳۰۷-۱۳۶۰ -- نقد و تفسیر، ۲: ایران -- تاریخ -

جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸ -- الف، عنوان

۹۵۵/۰۸۴۰۹۲

DSR ۱۶۶۸/۹ب

۸۴-۲۱۸۳م

کتابخانہ ملی ایران

شناخت اندیشہ‌های اجتماعی شهید آیت‌الله دکتر سید محمد حسینی بهشتی مصاحبہ‌ها (۱) به کوشش صدیقہ قاسمی

با همکاری بنیاد نشر آثار و اندیشہ‌های شهید دکتر بهشتی

ویراستار: الہیہ محبی

طرح جلد: حمیدرضا رحمانی

صفحه‌آرایی: مرتضی انصاف‌منش

چاپ اول: ۱۳۸۴

شمارگان: ۱۵۰۰

قیمت: ۱۹۵۰ تومان

لیتوگرافی و چاپ: ترمہ

شابک: ۹۶۴-۶۸۸۷-۴۹-X

آدرس: میدان ہفت تیر، نش کوچہ شریف، پلاک ۷۹

طبقہ اول تلفن: ۸۳۲۰۹۰۵

Email: nashreboghe@yahoo.com

فهرست مطالب

۹	مقدمه مؤلف
۱۳	مصاحبه با آیت الله محمدرضا مهدوی کنی
۳۱	مصاحبه با دکتر فرشاد مؤمنی (جلسه اول)
۴۹	مصاحبه با دکتر فرشاد مؤمنی (جلسه دوم)
۷۱	مصاحبه با دکتر فرشاد مؤمنی (جلسه سوم)
۸۵	مصاحبه با دکتر فرشاد مؤمنی (جلسه چهارم و پنجم)
۱۲۳	مصاحبه با دکتر محمدرضا حسینی بهشتی
۱۴۱	مصاحبه با دکتر علیرضا حسینی بهشتی
۱۶۵	مصاحبه با دکتر محمدرضا شرفی
۱۸۹	مصاحبه با آقای رحیم کمالیان

بسم الله الرحمن الرحيم

یکی از راههای مناسب برای شناخت انقلاب اسلامی در ایران و تداوم آن شناخت و شناساندن چهره‌های مؤثر در انقلاب است. اگر این وظیفه به خوبی انجام شود، مردم و به ویژه جوانان می‌توانند به دور از جار و جنجالهای سیاسی با واقعیات و عظمت‌های انقلاب آشنا شوند. یکی از شخصیتهای بزرگ انقلاب اسلامی که تیر نفاق او را خیلی زود از میان ما برد، اندیشمند وارسته آیت‌الله دکتر بهشتی بود که امام خمینی رحمه الله علیه او را به تنهایی با یک امت برابر می‌دانست. بر اساس چنین ضرورتی این جانب که از سالها قبل به افکار و اندیشه‌های شهید بهشتی علاقه‌مند بودم پایان‌نامه تحصیلی خود را در رشته کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی تحت عنوان «اسلام و مقتضیات زمان از دیدگاه شهید بهشتی» به شناخت بخشی از آرای ایشان اختصاص دادم. فصل اول این پایان‌نامه ویژه

مروری بر زندگی و احوال و آثار آن شهید بزرگوار بود. مطالعه منابع مکتوب موجود در این زمینه نشان داد که کاستی‌های زیادی در این زمینه وجود دارد و هنوز انبوهی از اطلاعات و خاطرات در سینه اطرافیان و آشنایان شهید مظلوم وجود دارد که متأسفانه به صفحه کاغذ منتقل نشده است. به توصیه استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر محسن الویری برای غنای رساله افزون بر منابع مکتوب به سراغ منابع شفاهی هم رفتم و متناسب با وقت و امکانات، با چند تن از شخصیت‌های سیاسی و فرهنگی و شاگردان و همراهان آن شهید مصاحبه‌هایی انجام دادم. بخشی از این مصاحبه‌ها مربوط به مباحث علمی مرتبط با پایان‌نامه بود، اما بخشی از آنها هم برای تکمیل اطلاعات مورد نیاز برای نگارش فصل مربوط به زندگی‌نامه شهید بهشتی مورد استفاده قرار گرفت. پس از اتمام پایان‌نامه، نوارهای مصاحبه‌ها پیاده شد و تلاش شد کاستی‌های مصاحبه اول، از طریق انجام مصاحبه یا مصاحبه‌های تکمیلی برطرف شود. با توجه به برگزاری همایش شناخت اندیشه‌های اجتماعی شهید بهشتی، پس از مشورت با تنی چند از صاحب‌نظران چنین تصمیم گرفته شد که مجموعه این مصاحبه‌ها به صورت کتاب و همزمان با همایش به چاپ برسد. در باره این مصاحبه‌ها تذکر نکات زیر را لازم می‌داند:

۱- انتخاب شخصیتها برای مصاحبه، تنها بر اساس سابقه آشنائی آنها با شهید بهشتی بوده و هیچ معیار دیگری در انتخاب آنها دخالت نداشته است.

۲- رتبه علمی و جایگاه سیاسی مصاحبه‌شوندگان با یکدیگر برابر نیست و درج مجموعه مصاحبه‌ها در یک کتاب به مفهوم پایین آوردن شأن و منزلت بزرگانی که به این مصاحبه رضایت داده‌اند نیست. تفاوت این افراد به خوبی نشان‌دهنده تنوع افرادی است که شهید بهشتی در مقاطع مختلف زندگی خود پیش و پس از انقلاب اسلامی با آنها سر و کار داشته است.

۳- طبعی است مسئولیت سخنان مطرح شده در مصاحبه‌ها بر عهده مصاحبه‌شوندگان است و نقل آنها به معنی پذیرش و تأیید درستی آنها نیست. پاره‌ای اظهار نظرها، به ویژه آنچه در یکی از مصاحبه‌ها درباره مفهوم مشروعیت حکومت دینی آمده است شایسته نقد جدی است، اما در این مجموعه بنابر نقد دیدگاهها نبوده است. اطلاعات مطرح شده در این مصاحبه‌ها مانند همه اسناد تاریخی و یا خاطرات شخصیتها و مانند آن، چه بسا با دیگر اطلاعات تاریخی سازگاری نداشته باشد و بررسیها و دقت نظرهای بعدی در باره آنها درست را از نادرست تشخیص خواهد داد. هدف ما از چاپ این مصاحبه‌ها ثبت اطلاعات محفوظ در ذهن و خاطره شخصیت‌های مرتبط با شهید بهشتی است. به این امید که زوایای زندگی ایشان پنهان نماند.

۴- شخصیت‌هایی که با آنها مصاحبه شده است، نه همه شخصیت‌های مرتبط با شهید بهشتی هستند و نه همه کسانی که ما قصد مصاحبه با آنها را داشتیم و به هر دلیل راضی به مصاحبه نشدند و نه حتی همه آنهایی که با آنها

مصاحبه شد. امیدواریم بتوانیم در مجموعه‌های بعدی مصاحبه‌های بیشتری را به چاپ برسانیم.

در پایان لازم است از همه کسانی که در فراهم آمدن این اثر نقش داشته‌اند تشکر کنم. مقدم بر همه باید از بزرگوارانی که وقت خود را برای مصاحبه در اختیار ما گذاشتند نام ببرم. دست‌اندرکاران بنیاد نشر آثار شهید بهشتی و به ویژه دکتر سید علیرضا حسینی بهشتی - فرزند شهید مظلوم شهید آیت‌الله دکتر بهشتی - با اخلاص و صمیمیت، همکاری ویژه‌ای در چاپ این اثر داشته‌اند. نقش کارکنان فنی نیز در مراحل مختلف تهیه و نشر این کتاب هیچ‌گاه فراموش شدننی نیست و سرانجام باید از همسر و دو فرزندم تشکر کنم که امکان پیگیری این کار تا رسیدن به نتیجه مطلوب را برایم فراهم کردند. خداوند به همه این عزیزان توفیق دنیا و سربلندی آخرت ارزانی کند.

و ما توفیقی الا بالله العلی العظیم

دیر همایش شناخت اندیشه‌های اجتماعی شهید دکتر بهشتی

صدیقه قاسمی

۱۳۸۳/۱۰/۳